

INFORMACIJA

o rezultatima pregovora sa Međunarodnom bankom za obnovu i razvoj (IBRD) u vezi druge garancije zasnovane na javnoj politici (PBG-Policy Based Guarantee)

Vlada Crne Gore, na sjednici održanoj 26. decembra 2019. godine, usvojila je Informaciju o polaznim osnovama za pregovore sa Međunarodnom bankom za obnovu i razvoj (International Bank for Reconstruction and Development - IBRD) u vezi garancije zasnovane na javnoj politici (Policy Based Guarantee - PBG).

Navedena garancija predstavlja drugu garanciju zasnovanu na javnoj politici koju je IBRD opredijelila za Crnu Goru. Podsjećanja radi, treba napomenuti da je, okviru prvog PBG aranžmana, realizovanog 2018. godine, IBRD odobrila je Crnoj Gori garanciju vrijednu 80 miliona eura, koja je predstavljala jaku polaznu poziciju za Crnu Goru u pregovorima sa komercijalnim bankama. Ova garancija omogućila je obezbjeđenje 250 miliona eura kreditnih sredstava za finansiranje budžeta, sa rokom dospelja od 12 godina, grejs periodom od 4 godine i godišnjom kamatnom stopom od Euribor+2,95%. Riječ je o, do tada, najpovoljnijem komercijalnom kreditnom aranžmanu za finansiranje budžeta koji je Crna Gora zaključila. Povoljnost se ogleda, kako sa stanovišta ročnosti, tako i sa stanovišta troškova zaduženja tj. kamatne stope.

U skladu sa Zaključcima Vlade, br. 07-8004, od 26. decembra 2019. godine, predstavnici Ministarstva finansija i IBRD-a održali su, 21. i 22. januara 2020. godine, pregovore u vezi sa definisanjem uslova aranžmana i usaglašavanja ključnih dokumenata koji služe kao osnov za dodjelu PBG garancije.

Tokom pregovora usaglašena je sledeća dokumentacija:

- Programski dokument za predloženu drugu garanciju zasnovanu na javnoj politici u oblasti fiskalne i finansijske otpornosti, sa aneksima i
- Ugovor o obeštećenju (Druga garancija zasnovana na javnoj politici u oblasti fiskalne i finansijske otpornosti) između Crne Gore i Međunarodne banke za obnovu i razvoj (IBRD);

Programski dokument za predloženu drugu garanciju zasnovanu na javnoj politici u oblasti fiskalne i finansijske otpornosti

Kao i u prethodnom slučaju, odobrenje PBG 2 aranžmana uslovljeno je realizacijom snažnih reformskih procesa i stabilnom političkom situacijom. Shodno tome, uslov za ulazak u ovakav oblik saradnje je ispunjenje seta zahtjeva IBRD-a, sadržanim u Matrici javnih politika i rezultata, koja predstavlja Aneks 1 Programskog dokumenta za predloženu drugu garanciju zasnovanu na javnoj politici u oblasti fiskalne i finansijske otpornosti. Uslovi iz Matrice uglavnom se odnose na mjere stabilizacije javnih finansija i daljih reformi.

Prema Matrici javnih politika sprovedene su sledeće aktivnosti:

1. Da bi unaprijedila svoju naplatu prihoda i smanjila poresku neformalnost, Crna Gora je uvela elektronsku fiskalizaciju za gotovinske i negotovinske transakcije, za što je dokaz *Zakon o fiskalizaciji u prometu proizvoda i usluga (Službeni list br. 46/2019)*.
2. Da bi osnažila svoje upravljanje javnim finansijama, Crna Gora je: (i) napravila napredak u obračunskom računovodstvu koje će predstavljati osnovu za finansijsko izvještavanje; i (b) osnažila definisanje prioriteta, odabir, procjenu i evaluaciju javnih kapitalnih investicija, za što je dokaz *Odluka o izradi kapitalnog budžeta i utvrđivanju i vrednovanju kriterijuma za izbor kapitalnih projektata (br. 57/2018)* i *Zakon o računovodstvu u javnom sektoru (Službeni list br 66/2019)*.
3. Da bi smanjila neefikasnosti na opštem nivou države, Crna Gora je (a) pokrenula vremenski ograničen plan optimizacije zaposlenih u javnom sektoru, (b) usvojila odluku o otpremnini u slučaju sporazumnog raskida radnog odnosa i (c) pokrenula modul obračuna zarada za centralni nivo države koji će biti integrisan sa centralnom kadrovskom evidencijom, za što su dokazi *Odluka o usvajanju plana optimizacije javne uprave (br. 07-3481)*, *Odluka o otpremnini u slučaju sporazumnog prestanka radnog odnosa zaposlenih u javnom sektoru (br 41/2019)* i *Početni izvještaj o implementaciji modula za obračun zarada na centralnom nivou države*.
4. Da bi ograničila/kontrolisala javna potrošnja za farmaceutska sredstva, Crna Gora je usvojila kliničke protokole i farmako-terapijske smjernice kako bi racionalizovala korišćenje skupih lijekova, za što su dokaz *Nacionalne smjernice dobre kliničke prakse* koje je objavilo Ministarstvo zdravlja.
5. Da bi povećala fleksibilnost tržišta rada, Crna Gora je (a) produžila maksimalno trajanje ugovora na određeno vrijeme sa 24 na 36 mjeseci, (b) učinila efikasnijim postupak otpuštanja, i (c) uklonila obavezu isplate otpremnina za radni angažman koji je kraći od 18 mjeseci kod istog poslodavca, za što je dokaz *Zakon o radu (Službeni list br. 74/2019)*;
6. Da bi povećala transparentnost i efikasnost javnih nabavki, Crna Gora je uvela centralizovane nabavke za standardne robe i usluge, za što je dokaz *Izmjene Odluke o objedinjavanju javnih nabavki roba i usluga, i Javno objavljeni ugovori za objedinjene nabavke (br. 1499)*.
7. Da bi ublažila negativne uticaje klimatskih promjena, Crna Gora je uspostavila pravni okvir za (a) regulaciju i kontrolu emisija gasova staklene bašte i šeme za trgovinu emisijama i (b) izradu Nacionalne strategije prilagođavanja na klimatske promjene i niskokarbonski razvoj, za što je dokaz usvajanje *Zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena (Službeni list br. 73/2019)*.
8. Da bi unaprijedila svoju regulativu o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u skladu sa smjernicama Evropske bankarske agencije, Crna Gora je (a) zabranila bankama da klasifikuju aktivu kao kvalitetnu na osnovu adekvatnog kolaterala a ne na osnovu sposobnosti zajmoprimca da vrši otplatu, i (b) osnažila

jasan i jedinstven prudencijalni tretman restrukturiranih kredita, za što je dokaz *Izmjene Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom (br. 86/2018.)*; *Odluka o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom, br. 42/2019.*

9. Da bi ojačala stabilnost svog finansijskog sektora, Crna Gora je putem svoje Centralne banke ažurirala vremenski ograničene supervizorske akcione planove (SAP) kako bi obezbijedila puno poštovanje minimalnih regulatornih zahtjeva, i preduzela radnje na rješavanju, restrukturiranju ili likvidaciji banaka koje materijalno ne poštuju regulatorne zahtjeve i odredbe SAP-ova, za što je dokaz *CBCG Odluka o otvaranju stečajnog postupka nad Invest bankom Montenegro (br. 0101-10202-3/2018)*, *CBCG Odluka o otvaranju stečajnog postupka nad Atlas bankom i CBCG Supervizorski akcioni plan (br. P03-417-1/2019)*.
10. Da bi ojačala svoj regulatorni i supervizorski okvir za finansijski sektor i svoju mrežu finansijske sigurnosti, Crna Gora je usvojila Zakon o kreditnim institucijama, Zakon o sanaciji kreditnih institucija i Zakon o zaštiti depozita u skladu sa evropskim bankarskim direktivama (Direktiva o zahtjevima u pogledu kapitala, Direktiva o oporavku i sanaciji banaka i Direktiva o šemama za garanciju depozita), za što je dokaz *Zakon o kreditnim institucijama, Zakon o sanaciji kreditnih institucija i Zakon o zaštiti depozita (Službeni list br. 72/2019)*.

Aneksom 6 pomenutog dokumenta (Indikativni uslovi za predloženu garanciju zasnovanu na javnim politikama) definišu se okvirni uslovi za predloženu garanciju zasnovanu na javnoj politici (Term Sheet), kao što su: uslovi za dodjelu garancije, vrijednost garancije, korišćenje garancije, iznos sredstava koji može biti povučen na osnovu garancije, kao i uslovi naknade štete u slučaju aktiviranja garancije.

U skladu sa navedenim, dogovorena vrijednost garancije iznosi 80 miliona eura, koja bi omogućila zaduženje kod poslovnih banaka u iznosu od najmanje 250 miliona eura, sa rokom dospelosti od najmanje 10 godina. Ostali i konačni uslovi kreditnog aranžmana bili bi definisani u narednoj fazi, koja podrazumijeva proces pregovora sa poslovnim bankama o uslovima zaduživanja.

Osim pomenutog, okvirnim uslovima definisani su i

- provizija za obradu garancije (front-end fee) u jednokratnom iznosu od 0.25% nominalne vrijednosti garancije;
- provizija za angažovani, a neiskorišćeni iznos garancije (Standby Fee) u iznosu od 0.25% godišnje. Obračunava se periodično i primjenjuje se na dio garantovanog iznosa za koji je IBRD preuzela obavezu, a za koji još uvijek nema finansijsku izloženost po osnovu garancije, kao i
- provizija za garanciju (guarantee fee) koja se plaća u jednokratnom iznosu ili periodično, na unaprijed definisane datume plaćanja, kao procenat od sadašnje vrijednosti garantovanog iznosa, a obračunava se za cijeli period važenja garancije. Visina provizije zavisi od prosječne dužine trajanja garancije, pa za aranžmane čija je dužina trajanja 10 do 12 godina iznosi 0.70%, dok za

aranžmane koji traju između 12 i 15 godina iznosi 0.80%. Visina ove naknade konačno će biti poznata nakon utvrđivanja trajanja aranžmana.

Ugovor o obeštećenju (Druga garancija zasnovana na javnoj politici u oblasti fiskalne i finansijske otpornosti) između Crne Gore i Međunarodne banke za obnovu i razvoj (IBRD)

Ugovorom o obeštećenju (Indemnity Agreement), koji bi bio zaključen između IBRD-a i Vlade Crne Gore, predviđeno je da će Crna Gora, izvršiti povraćaj sredstava, odnosno obeštetiti IBRD za svako plaćanje koje je IBRD izvršio po osnovu Ugovora o garanciji usled eventualnog neizvršenja obaveza Crne Gore prema kreditorima.

Kao rezultat sprovedenih pregovora sačinjen je **Usaglašeni zapisnik sa pregovora između Vlade Crne Gore i Međunarodne banke za obnovu i razvoj (IBRD) u vezi druge garancije zasnovane na javnoj politici (PBG-Policy Based Guarantee)**, koji, prema Zaključku Vlade br. 07-8004, od 26. decembra 2019. godine, potpisuje generalni direktor Direktorata Državnog trezora g-din Dragan Darmanović.

Prethodno opisana dokumenta, usaglašena tokom procesa pregovora - Dokument za predloženu drugu Garanciju zasnovanu na javnoj politici u oblasti fiskalne i finansijske otpornosti sa aneksima i Nacrt ugovora o obeštećenju (Indemnity Agreement), su prilozi Usaglašenog zapisnika, koji će, nakon usvajanja od strane Vlade Crne Gore, biti dostavljen Odboru direktora Svjetske banke, na razmatranje i usvajanje.

Kada je u pitanju zaduživanje na tržištu, po osnovu pomenute garancije postupak se sprovodi na način što će se komercijalnim bankama (domaćim i inostranim) uputiti Zahtjev za dostavljanje ponuda (Request for Proposals - RFP). Na osnovu ocjene dostavljenih ponuda/predloga donijeće se konačna odluka o visini zaduženja, vrsti i visini kamatne stope (fiksna ili varijabilna), ročnosti zajma, te uslovima otplate i sl. Neophodno je napomenuti da je zaduživanje na tržištu druga faza i da je odobrenje garancije od strane Svjetske banke uslov za otpočinjanje ove faze.